

Helsingin yliopisto - Helsingfors universitet - University of Helsinki ID 2000-458

Tiedekunta-Fakultet-Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta		Laitos-Institution-Department Sosiaalipsykologian laitos	
Tekijä-Författare-Author Penttala-Långbacka, Kaija			
Työn nimi-Arbetets titel-Title Päätöksentekostrategiat työelämän sosiaalisissa konfliktitilanteissa : liike-elämässä ja opetuslalla toimivien eettinen päätöksenteko hypoteettisissa sosiaalisissa konfliktitilanteissa			
Oppiaine-Läroämne-Subject Sosiaalipsykologia			
Työn laji-Arbetets art-Level Lisensiaatintyö	Aika-Datum-Month and year 1999-03-01	Sivumäärä-Sidantal-Number of pages 98, xxxiii s.	
<p>Tiivistelmä-Referat-Abstract</p> <p>Tämän tutkimuksen tavoitteena on selvittää ekonomien ja opettajien ammatillista moraalialia kartoittamalla heidän päätöksentekostrategioitaan sosiaalisissa konfliktitilanteissa. Lisäksi vertaillaan näiden kahden ammattiryhmän arvoprioriteetteja sekä sukupuolten välisiä eroja sekä päätöksentekostrategioiden että arvoprioriteettien kohdalla. Tutkimuksessa kartoitetaan myös arvoprioriteettien, taustamuuttujien, työpaikan kommunikation ja yhteistyön sekä organisaatioon sitoutumisen mahdollisia yhteyksiä päätöksentekostrategioihin.</p> <p>Tutkimuksen teoreettinen viitekehys perustuu James Restin (1984, 1986) moraaliteoriaan ja Fritz Oserin (1991, 1994) teoriaan opettajien ammatillisesta moraalista. Tutkimuksen arvo-osuus perustuu Shalom Schwartzin (1992) teoriaan arvojen rakenteesta.</p> <p>Empiirinen aineisto koostuu 66 ekonomista ja 83 opettajasta. Päätöksentekostrategioita mitattiin viidellä hypoteettisella moraalialisella ongelmalla, jotka oli rakennetta Oserin (1991, 1994) mallin mukaisesti. Vastaajan arvoja mitattiin Schwartzin (1992) arvoteoriaan perustuvalla mittarilla. Alkuperäiseen Schwartzin mittariin oli lisätty työntekoon ja uskoonon liittyviä arvoja. Lisäksi kyselylomake sisälsi vastaajan kommunikatiota ja yhteistyötä sekä vastaajien sitoutumista organisaatioon mittavia väitteitä. Moraalisissa ongelmatilanteissa varioitiin myös kahden T.M Jonesin (1991) moraalialisen intensiteetin käsitteen muuttujaa, sosiaalialia konsensususta teon hyväksyttävyyden suhteen ja henkilöiden, joihin päätös vaikuttaa, läheisyyttä.</p> <p>Tulokset osoittavat, että vastaajan sukupuoli oli päätöksentekostrategioiden paras selittäjä. Tutkimuksen hypoteesien mukaisesti naiset ja miehet erosivat päätöksentekostrategioiltaan tilastollisesti merkittävästi kolmessa viidestä dilemmasta. Naiset käyttivät miehiä enemmän diskursiivisia strategioita ongelmatilanteiden ratkaisussa. Ammattiryhmittäin tarkasteltuna ero löytyi yhdessä dilemmassa. Opettajat käyttivät diskursiivisempia strategioita. Myös tämä oli asetetun hypoteesin mukainen tulos. Arvojen osalta hypoteesina oli ekonomien ja opettajien arvopreferenssien poikkeaminen toisistaan. Tilastollisesti merkittäviä eroja löytyi neljässä arvotyypissä. Näitä olivat suoriutumisen , virikkeisyyden, universalismin ja perinteiden arvotyypit. Ekonomieille tärkeämpiä arvotyyppejä olivat suoriutumisen ja virikkeisyyden arvotyypit, opettajille taas tärkeämpiä olivat universalismin ja perinteisyyden arvotyypit. Sosiaalialisen tasapainon arvotyyppi oli molemmille ryhmille tärkein. Arvopreferenssejä tarkasteltiin myös sukupuolen ja iän suhteen. Aineiston miehet ja naiset erosivat tilastollisesti merkittävästi kolmen arvotyypin arvostamisessa. Miehille yhdenmukaisuutta ja perinteitä toteuttavat arvot olivat tärkeämpiä ja naisille sosiaalialisen tasapainon arvot tärkeämpiä.</p> <p>Tutkimuksessa tarkasteltiin myös arvojen yhteyksiä päätöksentekostrategioihin. Vastaajat, jotka pitivät tärkeinä suoriutumisen, hedonismin ja vallan arvotyyppien arvoja käyttivät vähemmän diskursiivisia strategioita ongelmatilanteiden ratkaisussa. Myös työpaikan kommunikatiolla ja yhteistyöllä oli merkittävä yhteys päätöksentekostrategioihin. Vastaajat, jotka arvioivat työpaikkansa yhteistyön ja kommunikation vähäiseksi käyttivät vähemmän diskursiivisia strategioita. Sosiaalialisen konsensuskella ja asianosaisten läheisyydellä ei ollut tässä aineistossa merkittäviä yhteyksiä päätöksentekostrategioihin.</p>			
Avainsanat-Nyckelord-Keywords ammattietikka - konfliktit - ratkaisut konfliktit - päätöksenteko - strategiat opettajat - ammattietikka - arvot ekonomit - ammattietikka - arvot			
Säilytyspaikka-Förvaringsställe-Where deposited			
Muita tietoja-Övriga uppgifter-Additional information			